

MOTIVATION OG STUDIEINTENSITET HOS UNIVERSITETETSSTUDERENDE

EN SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

I DANMARK, SVERIGE, TYSKLAND OG ENGLAND

VI FREMMER VIDEN

INDHOLD

1	Forord	side 4
2	Konklusioner	side 6
3	Metode	side 8
3.1	Baggrund	side 8
3.2	Spørgeskema og dataindsamling	side 8
3.3	Statistisk usikkerhed og repræsentativitet	side 9
4	Resultater	side 11
4.1	Motivation for studievalg	side 11
4.2	Flid	side 15
4.3	Skift mellem studieretninger	side 19
5	Bilag	side 22
5.1	Beskrivende statistik	side 22
5.2	Resultater af regressioner	side 26

Udgiver: DEA

Design: Anne-Louise Hansen

Foto: Morten Arleth Skov

Tryk: Print1

ISBN: 978-87-90772-67-3

Kontakt:

Tænk tanken DEA, Fiolstræde 44, 1171 København K

www.dea.nu

Tel. +45 3342 6600

→ 1. FORORD

I DEA har vi valgt at sætte temaet sult og motivation hos studerende på videregående uddannelser på dagsordenen. Årsagen er, at der i stigende grad foregår en global arbejdsdeling, som mange danskere endnu ikke har fået øjnene op for.

Den stigende globale arbejdsdeling betyder, at selv højtuddannede danskere har sværere ved at finde arbejde i danske virksomheder. Den økonomiske krise bærer ganske vist sin del af skylden, men "jobkrisen" skyldes også, at unge højtuddannede i andre dele af verden som f.eks. Brasilien, Singapore, Sydkorea, Indien og Kina dygtiggør sig med en helt anden motivation og sult, end vi kender til i Danmark.

De investerer flere timer i deres studier, de søger ud i langt højere grad end danske unge og har et drive, som gør, at det er interessant for både udenlandske og i stigende grad danske virksomheder at oprette arbejdspladser i de lande frem for i Danmark. I 2012 ansatte danske virksomheder således 59.000 nye medarbejdere andre steder i verden.

Den globale arbejdsdeling er et faktum, som danske videregående studerende er nødt til at tage med i deres studieovervejelser. Derfor har vi brug for en debat om, hvordan vi opnår den sult og motivation efter uddannelse, som unge i de nye vækstlande af mere naturlige årsager har. En debat om hvad de studerende selv kan gøre, hvad uddannelsesinstitutionerne kan gøre, og hvad vi som samfund kan gøre?

Rapporten du sidder med i hånden, er et første indspark i den debat.

DEA har spurgt til motivation og incitamenter hos en række nordeuropæiske unge. Svarerne tyder på, at vi i Danmark i langt højere grad end i Sverige, England og Tyskland vælger uddannelse ud fra faglig interesse og lyst til at studere. Hvor store chancerne for et arbejde efterfølgende er, betyder langt mindre.

Svarerne i undersøgelsen kan tolkes som, at mange unge danskere i høj grad ser uddannelse som en forbrugsmulighed og som en individuel og faglig tilfredsstillelse, snarere end som et konkurrenceparameter for at få et arbejde efter studiet. Men de kan også læses som, at unge danskere rent faktisk er klar til at studere på livet løs, hvis de blev udfordret til et højere niveau.

Hvis ikke vi lykkes med at skabe flere og bedre uddannede unge, risikerer vi, at den globale arbejdsdeling i fremtiden skubber den danske jobskabelse og dermed vores velfærdssamfund endnu længere bagud. Hvis det sker, kommer sulten og motivationen nok af sig selv. Spørgsmålet er, om det er den måde, vi ønsker at skabe motivation på?

Stina Vrang Elias
Adm. direktør, DEA

Bjarne Lundager Jensen
Vicedirektør, DEA

→ 2. KONKLUSIONER

Konklusioner

I denne rapport har vi beskrevet nogle af hovedresultaterne fra en stor international undersøgelse af studerende på universitetet. Nedenfor opsummeres udvalgte hovedresultater.

Danmark adskiller sig fra de øvrige lande, når det gælder motivation for studievalg

Faglig interesse og lyst er langt vigtigere for danske studerendes studievalg end høj indkomst. Især engelske og tyske studerende lægger relativt mere vægt på mulighed for høj indkomst end danske studerende.

Mænd er generelt mere motiverede af høj indkomst, når de vælger uddannelse end kvinder. Og i mindre grad motiverede af faglig interesse end kvinder. Dog er kønsforskellene i prioritering små i Danmark sammenlignet med de øvrige lande.

Faglig interesse er forbundet med flere timer til forberedelse

Kontrolleret for land, baggrundsvariable og tid brugt på undervisning er der en positiv sammenhæng mellem, at studievalg er motiveret af faglig interesse og tid brugt på forberedelse og studieopgaver.

Danskere rapporterer i gennemsnit et højere timeforbrug på forberedelse end de øvrige lande, mens tyskerne bruger mest tid i klasselokalerne.

Engelske og tyske studerende tror i højere grad, at karakterer er vigtige for fremtidig indkomst

Sammenlignet med danskere og svenskere er andelen af englændere og tyskere, der synes, at karakterer er vigtige eller meget vigtige for fremtidig indkomst, ca. dobbelt så høj.

Flere danskere holder "fritidspause" før videregående uddannelse

Andelen af danskere, der brugte tid i året op til universitetsstart på arbejde, rejser, højskole o.lign., er markant større end andelen i de øvrige lande (32% vs. 6-12%).

Resultaterne beskriver forskelle mellem lande, men forklarer ikke de underliggende årsager

Bemærk, at vores resultater ikke siger noget om den grundlæggende årsag til de fundne forskelle mellem landene. Der er både kulturelle og institutionelle forskelle mellem de lande, vi har undersøgt. På baggrund af denne undersøgelse kan man imidlertid ikke sige, om forskellene er kulturelt og/eller institutionelt betingede. Vi vurderer dog, at det er sandsynligt, at begge typer af effekter spiller ind på de studerendes motivation, studievaner og opfattelser omkring studielivet.

→ 3. METODE

3.1 Baggrund

DEA ønsker i forbindelse med Årsdagen den 23. april 2013 at undersøge og diskutere, hvad der motiverer studerende på de videregående uddannelser til at vælge uddannelse. Og hvad der motiverer dem undervejs i studiet.

Det er den normale antagelse inden for den økonomiske teori, at det er økonomiske incitamenter, der er dominerende for de unges valg af uddannelse og karriere, men der er indikationer på, at især de danske studerende i overvejende grad er motiverede af andre incitamenter som personlig lyst, faglige interesser og karriere etc.

DEA har derfor gennemført en spørgeskemaundersøgelse for at undersøge og kortlægge de danske studerendes motivation og incitamenter sammenlignet med studerende på universiteter i Sverige, Tyskland og England.

Undersøgelsen blev udført i samarbejde med Incentive.

Spørgeskemaundersøgelsen resulterede i 1.790 respondenter under 30 år på universitetsuddannelser i Danmark, Sverige, Tyskland og England. Heraf er de 707 fra Danmark og de resterende ligeligt fordelt på de øvrige lande (knap 400 fra hvert land). De anvendte respondenter har gennemført skemaet og bestået validitetstjek af deres besvarelser.

3.2 Spørgeskema og dataindsamling

I forbindelse med udarbejdelsen af spørgeskemaet, blev der gennemført to pilotundersøgelser; én i Danmark og én i England. Formålet med

pilotundersøgelserne var at sikre, at spørgeskemaet var intuitivt og nemt at svare på for de studerende. Ved begge pilotundersøgelser havde respondenterne mulighed for at skrive kommentarer, ligesom der flere steder var mulighed for at svare "andet" og skrive kommentarer for at sikre, at alle relevante alternativer kom med i det endelige spørgeskema.

Dataindsamlingen foregik via internetpaneler, med Userneeds som primær udbyder. Indsamlingen af data startede i uge 10 og stoppede i uge 14. Det tog respondenterne ca. 10 minutter at besvare spørgeskemaet (median).

Målgruppen var studerende under 30 år, som var under videregående uddannelse på universitetet. Da webpaneludbyderen ikke havde alle nødvendige oplysninger om personerne, blev nogle respondenter screenet fra, fordi de ikke svarede til målgruppekriterierne.

Der var i alt 2.136 personer i målgruppen, der påbegyndte spørgeskemaet. Heraf var der 166 personer, som ikke gennemførte interviewet.

Erfaringsmæssigt ved man, at en mindre andel af respondenterne ikke svarer seriøst på spørgeskemaerne, men primært svarer på spørgeskemaerne for at optjene points m.m. — altså en slags "pointjægere". Vi havde derfor inkluderet tjekspørgsmål, som giver mulighed for at sortere disse personer fra.

Vi spurgte først, hvor vigtig "Mulighed for høj indkomst" var, da de valgte uddannelse. Senere i

Tabel 1: Oversigt over interviews fordelt på lande

	Total	Danmark	England	Tyskland	Sverige
Påbegyndte interviews	2.136	808	419	423	486
Ikke gennemførte interviews	166	70	10	18	68
Interviews screenet fra pga. inkonsistens	180	31	80	32	37
Gennemførte interviews i datasæt	1.790	707	329	373	381
Gennemførte interviews i datasæt -andel	84%	88%	79%	88%	78%

spørgeskemaet spurgte vi til, hvor enige de var i "Jeg lagde stor vægt på muligheden for at få en høj indkomst" i forbindelse med deres uddannelsesvalg. Vi har herefter screenet de besvarelser fra, hvor der er stor forskel i besvarelsen af de to spørgsmål. Hypotesen er, at hvis fx høj indkomst "slet ikke var vigtig", da man valgte uddannelse, men man er "meget enig" i, at man lagde stor vægt på muligheden for en høj indkomst, så er svarene så inkonsistente, at der må være tale om en "pointjæger" snarere end en seriøs respondent. 122 besvarelser blev screenet fra på baggrund af dette tjek.

Herudover screenede vi 58 respondenter fra, som havde svaret det samme til alle muligheder i spørgsmålet "Hvor vigtigt var følgende, da du valgte uddannelse?". Hypotesen er, at hvis du er "pointjæger", og gerne vil hurtigt igennem spørgeskemaet, vil du være tilbøjelig til at svare fx "meget vigtigt" til alle spørgsmål, for at komme hurtigt igennem.

I alt resulterede undersøgelsen i 1.790 valide besvarelser fra målgruppen af universitetsstuderende under 30 år. Dette svarer til, at 84% af den identificerede målgruppes besvarelser resulterede i gennemførte valide interviews.

3.3 Statistisk usikkerhed og repræsentativitet

Den statistiske usikkerhed omkring andele, der svarer noget bestemt, er en funktion af andelen og antal respondenter. Stikprøvestørrelsen for hvert land er knap 400 respondenter – dog 707 for Danmark. Hvis 15% ud af 400 respondenter har svaret fx "Meget enig" til et spørgsmål, er den statistiske usikkerhed +/- 3,5%.

For visse analyser har vi udført statistiske regressioner for at vurdere styrken af resultaterne, når man tager højde for flere baggrundsvariable på én gang (fx køn, forældres uddannelse, land m.m.).

Webpaneludbydere som Userneeds tilstræber repræsentativitet blandt deres panellister, men man må dog generelt regne med, at medlemmer af internetpaneler ikke nødvendigvis er fuldt repræsentative for den generelle population, man undersøger. Da målet med denne undersøgelse primært er en komparativ analyse, er denne eventuelle selektionsbias mindre vigtig, idet besvarelserne i de forskellige lande er opnået på sammenlignelig vis.

The Great Gatsby
Sp. 1. Only a few
and a few others
that / The Great Gatsby

Sp. 2. Fitzgerald writes with authority
in his narrative and descriptive passages
of art. I... Production
American art is mostly natural!

Sp. 3. The Great Gatsby is a masterpiece
of American literature. It is a story
of a man who is lost in the past and
who is trying to find his way back to it.

George "became" I thought he was a gentleman." The prompt gets, but says
the same thing as "William" about the ideal social type. "I thought he knew
something about 'being'" (10). The Grand Lucille McKee, who is by no
means the best, has dropped a note, she says, because "he was very be-
lief" (11). From Tom Buchanan, with his delusions of science and art and
of his social class.

When Gatsby says, "Here's another thing I always carry" (12), it is final
proof that his early life has disappeared, a person "of Oxford days" showing
the fading light of the Jazz Age but the last great figure of the gentleman
democrat. Up to, but there is a better to character of his
made more intense, by his own qualities of character, thoughtfulness, and
honesty. Whether dealing with Nick Carraway or Daisy or with a girl who
appears to him as a girl, he has that subtlest wisdom to "What Gatsby
has done" (13). (14) of them - who have no one for him.
According, he has made himself vulnerable. By removing his
house, Tom and Daisy have promised their unholy love
world. The Great Gatsby, Fitzgerald deals with the
life of Fitzgerald and its colleagues
creation of Jimmy Gatz, Myrtle Wilson
his understanding developed. It is
more at his own, Fitzgerald
was a more achieved ch-
armour.

George "became" I thought he was a gentleman." The prompt gets, but says
the same thing as "William" about the ideal social type. "I thought he knew
something about 'being'" (10). The Grand Lucille McKee, who is by no
means the best, has dropped a note, she says, because "he was very be-
lief" (11). From Tom Buchanan, with his delusions of science and art and
of his social class.

When Gatsby says, "Here's another thing I always carry" (12), it is final
proof that his early life has disappeared, a person "of Oxford days" showing
the fading light of the Jazz Age but the last great figure of the gentleman
democrat. Up to, but there is a better to character of his
made more intense, by his own qualities of character, thoughtfulness, and
honesty. Whether dealing with Nick Carraway or Daisy or with a girl who
appears to him as a girl, he has that subtlest wisdom to "What Gatsby
has done" (13). (14) of them - who have no one for him.
According, he has made himself vulnerable. By removing his
house, Tom and Daisy have promised their unholy love
world. The Great Gatsby, Fitzgerald deals with the
life of Fitzgerald and its colleagues
creation of Jimmy Gatz, Myrtle Wilson
his understanding developed. It is
more at his own, Fitzgerald
was a more achieved ch-
armour.

a person that the best does get, nothing else can a while does and has
there were get, nothing else having in the one best (15).

→ 4. RESULTATER

I dette kapitel præsenterer vi udvalgte resultater fra analysen.

4.1 Motivation for studievalg

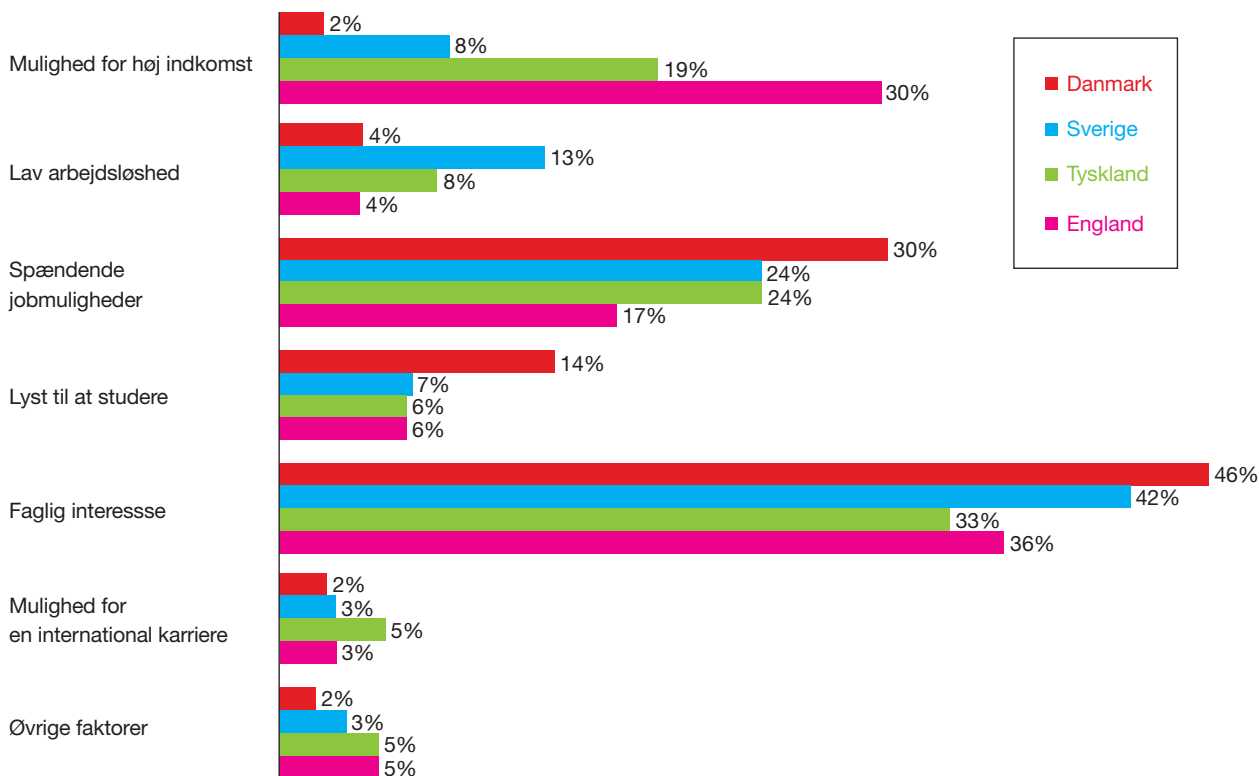
Faglig interesse er den vigtigste motivationsfaktor for de studerendes studievalg

Alle respondenter blev spurgt om, i hvor høj grad forskellige faktorer som løn, faglig interesse m.m.

havde motiveret deres studievalg. De blev herefter bedt om at prioritere de tre faktorer, der havde været vigtigst for dem i deres studievalg. Figur 1 viser fordelingen af 1. prioriteter.¹

Det er især den faglige interesse, der motiverer de unges studievalg. I alle lande er faglig interesse det, som flest angiver som den primære motivationsfaktor.

Figur 1: Andel der har angivet følgende faktorer som 1. prioritet som motivation for at vælge deres studieretning (alle respondenter)

Note: "Øvrige faktorer" dækker over "prestige", "forventninger fra forældre/omgivelser" og "mulighed for at blive selvstændig erhvervsdrivende".

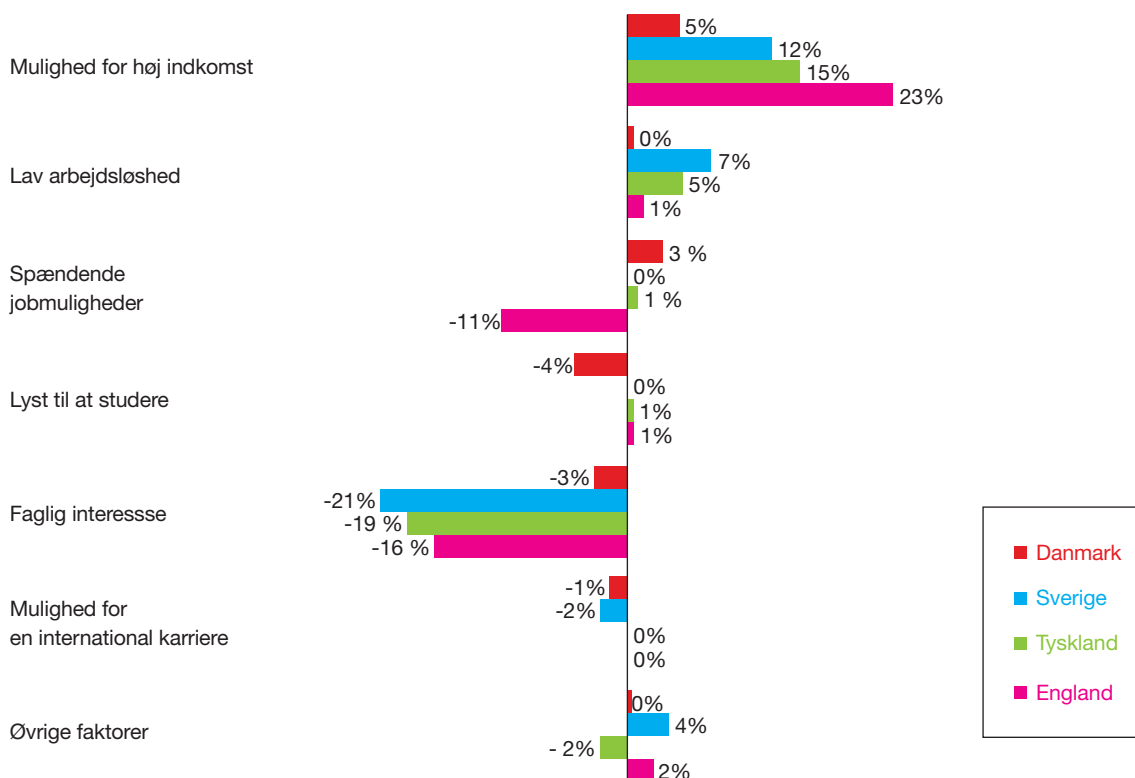
¹ Vi har også set på fordelinger af 1., 2. og 3. prioriteter samlet set. De viser samme tendenser, som når vi fokuserer på 1. prioriteten.

Den største forskel mellem landene finder vi i fremtidig lønindkomst som motivationsfaktor. Kun 2% af danskerne har angivet muligheden for en høj indkomst som den primære motivation for deres studievalg. I England har næsten hver tredje respondent angivet mulighed for høj indkomst som den primære motivation for deres studievalg.

Til gengæld har englænderne mindre fokus på spændende jobmuligheder end respondenterne i de øvrige lande, mens lysten til at studere betyder meget for danskernes studievalg.

Det er forskellige faktorer, der motiverer mænd og kvinders studievalg. Figuren nedenfor viser den absolutte forskel i mænds og kvinders besvarelser. Figuren viser, at der især er forskel på mænds og kvinders besvarelser med hensyn til muligheden for høj indkomst og faglig interesse som motivationsfaktorer for deres studievalg. Kvinder lægger generelt mindre vægt på høj indkomst end mænd og mere vægt på faglig interesse. Det fremgår imidlertid også, at forskellen mellem mænd og kvinders prioritering er relativt lille i Danmark i forhold til de andre lande.

Figur 2: Absolut forskel i procentpoint mellem andelen af mænd og kvinder, der har angivet følgende faktorer som 1. prioritet som motivation for at vælge deres uddannelse (alle respondenter)

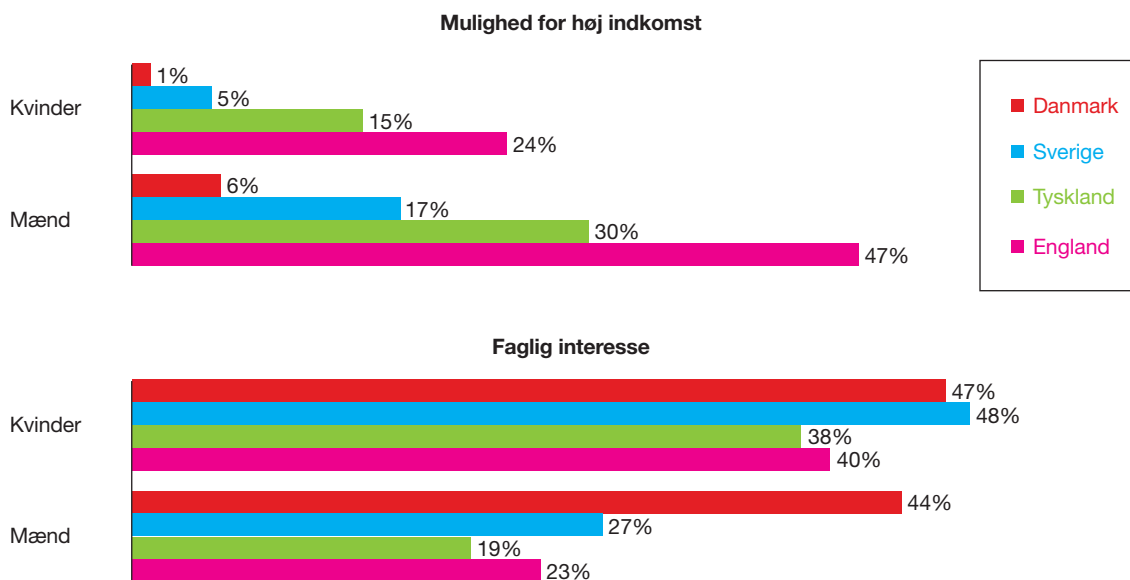

Note: En positiv værdi betyder, at mænd i højere grad er motiveret af denne faktor end kvinder (fx mulighed for høj indkomst). Bemærk, at der kun er 80-100 mænd, der har besvaret spørgeskemaerne i Sverige, Tyskland og England. I Danmark er der ca. 160 besvarelser fra mænd. Der er derfor en relativt høj usikkerhed på resultaterne for mændene. Det præcise antal besvarelser kan ses i tabel 5.

I figur 3 fokuserer vi på de to faktorer, hvor der er størst forskel mellem kønnenes prioritering. Som det fremgår, er danske mænd og kvinder mere ens i deres motivation end deres udenlandske kollegaer. Danske mænd er meget mere motiverede af deres faglige interesse end mændene i

Sverige, Tyskland og England. Faktisk minder de mere om kvinderne på dette punkt. Til gengæld er de langt mindre motiverede af muligheden for en høj indkomst end mænd og til dels også kvinder i Sverige, Tyskland og England.

Figur 3: Andele af mænd og kvinder der har angivet følgende faktorer som 1. prioritet som motivation for at vælge deres uddannelse (alle respondenter)

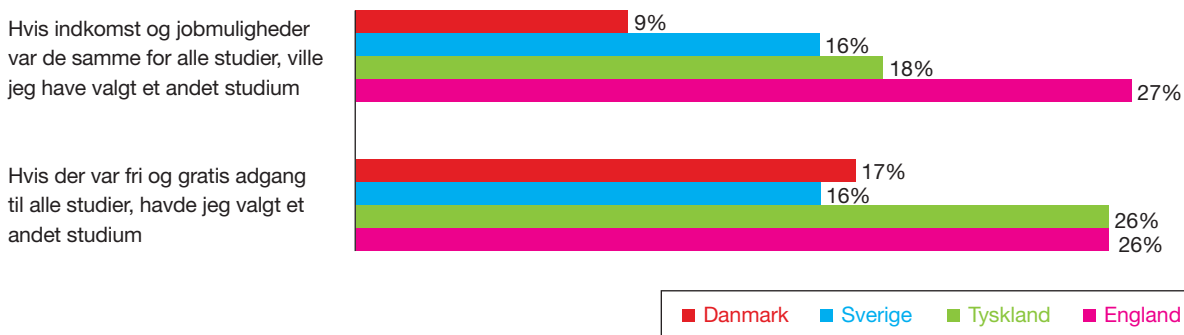
Note: Bemærk, at der kun er 80-100 mænd, der har besvaret spørgeskemaerne i Sverige, Tyskland og England. I Danmark er der ca. 160 besvarelser fra mænd. Der er derfor en relativt høj usikkerhed på resultaterne for mændene. Det præcise antal besvarelser kan ses i tabel 5.

Forskellen i fokus på høj indkomst kom også til udtryk, når vi spurgte til, om de studerende ville have valgt samme studium, hvis indkomst og jobmuligheder var de samme for alle studier. Her svarer især englænderne, at de ville have valgt et andet studium, hvis indkomst og jobmuligheder havde været de samme.

De studerende i Tyskland og England er også påvirket af betaling og adgangskrav til uddannelserne. Hvis der var fri og gratis adgang til alle studier,

ville ca. hver fjerde have valgt en anden uddannelse i England og Tyskland. Hvis man kontrollerer for dette aspekt, når man ser på sandsynligheden for at have valgt indkomst som 1. prioritet, ændrer det dog ikke på landeforskellene i denne prioritering (se afsnit nedenfor om regressionsresultater).

Figur 4: Andel enige eller meget enige i udsagnet "Hvis indkomst og jobmuligheder var de samme for alle studier, ville jeg have valgt et andet studium" (alle respondenter)

Statistiske analyser

Vi har gennemført regressionsanalyser, som viser, hvad der kendetegner personer, som primært var motiverede af muligheden for en høj indkomst eller faglig interesse, da de valgte uddannelse. I analyserne tager vi højde for indflydelsen af forskellige baggrundsvARIABLE.

Analyserne støtter de konklusioner, figurerne ovenfor viser: Studerende fra andre lande er i højere grad motiverede af muligheden for en høj indkomst, end danskerne er. Også når man tager højde for forskelle i uddannelsesvalg, køn m.m. Analyserne støtter ligeledes konklusionen, at mænd generelt er mere motiverede af muligheden for en høj indkomst. Derudover viser resultaterne, at studerende på humanistiske og kunstneriske uddannelser generelt er mindre motiverede af muligheden for en høj indkomst end fx studerende på samfundsvidenskabelige uddannelser (kontrolleret for en række baggrundsvARIABLE som køn, alder, land m.m.).

Analyserne viser, at studerende fra Tyskland og England i mindre grad er motiverede af deres faglige interesse end danskerne, mens forskellen mellem danskere og svenskere ikke er signifikant, når

man tager højde for forskelle i uddannelsesvalg og baggrundsvARIABLE. Analyserne viser også, at mænd og internationale studerende generelt er mindre motiverede af deres faglige interesse end kvinder og ikke-internationale studerende. Endelig er studerende fra humanistiske, kunstneriske, naturvidenskabelige og sundhedsvidenskabelige uddannelser generelt mere motiverede af faglig interesse end studerende fra tekniske og samfundsvidenskabelige uddannelser.

For at undersøge, om landeforskellene i prioriteringen af høj indkomst er drevet af forskelle i uddannelsessystem, har vi også kontrolleret for, om man ville have valgt en anden uddannelse, hvis der var fri og gratis adgang til alle studier. Resultaterne viser, at der er signifikant positiv sammenhæng mellem at være enig i dette udsagn og at have valgt studieretning primært pga. indkomst. Dvs. at der er en sammenhæng mellem at være styret af adgangskrav og studieafgift og at prioritere høj indkomstmulighed i sit valg af studieretning. Dog bliver de øvrige associationer, herunder parameterestimaterne for landeforskelle, stort set ikke påvirket af inklusionen af variabelen for at ville have valgt anderledes, hvis der var fri og gratis adgang.

De detaljerede analyseresultater er præsenteret i bilag (kapitel 5.2) i tabel 12 og tabel 13.

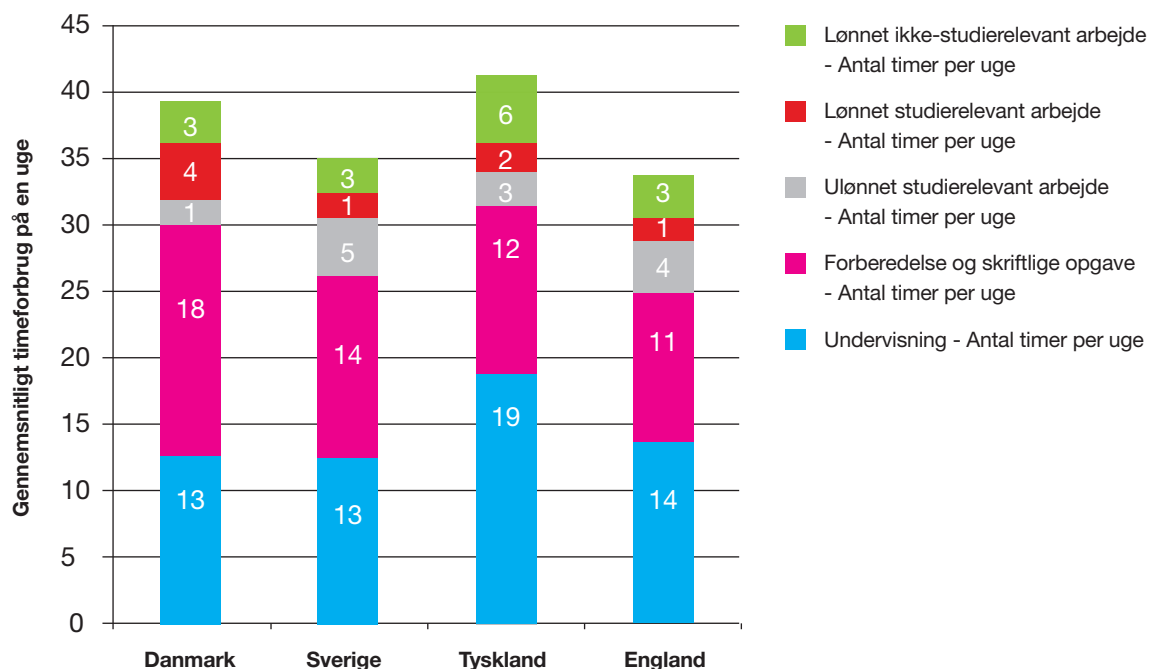
4.2 Flid

I dette afsnit præsenterer vi hovedresultater vedrørende de studerendes studieindsats.

4.2.1 Studieindsats – timeforbrug

Figur 5 viser det gennemsnitlige timeforbrug på undervisning, forberedelse og arbejde. Danskerne brugere i højere grad arbejdstid på lønnet studierelevant arbejde end de øvrige landes respondenter. Tyske studerende bruger flest timer på undervisning.

Figur 5: Oversigt over tidsforbruget på en gennemsnitlig uge (alle respondenter)

Tabel 2 viser data fra den europæiske Eurostudentundersøgelse. Sammenlignet med Eurostudent undersøgelsen, har de svenske og tyske respondenter i vores undersøgelse (Figur 5) i gennemsnit svaret, at de bruger mindre tid på forberedelse. Det samlede antal timer på lønnet arbejde ligger nogenlunde ens i de to undersøgelser (dog Sverige lidt lavere i vores). Undervisningstiden blandt danskerne ligger lidt lavere i vores undersøgelse, mens den ligger omtrent ens for svenskere og tyskere i de to undersøgelser.

Statistiske analyser

Vi har regressedet timeforbruget på forberedelse og skriftlige opgaver med forskellige baggrundsvariable og øvrige forklarende variable. Vi har inkluderet timer brugt på undervisning som kontrolvariable for at sikre, at resultaterne ikke er drevet af forskellig fordeling mellem tid på studiet og selvstudie i de forskellige lande og studieretninger.

Resultaterne viser, at der generelt er en signifikant positiv sammenhæng mellem forberedelsestid

Tabel 2: Oversigt over tidsforbruget på en gennemsnitlig uge blandt studerende i Eurostudentundersøgelsen. Sammenvejet efter fordelingen på uddannelsestrin i vores undersøgelse.

	DK	SE	GE	UK
Undervisning - Antal timer per uge	16	13	20	n.d.
Forberedelse og skriftlige opgaver - Antal timer per uge	18	20	17	n.d.
Lønnet arbejde - Antal timer per uge	7	7	8	n.d.

Kilde: Eurostudent (<http://www.eurostudent.eu/>). n. d.: ikke data tilgængeligt. Note: de sammenvejede timetal er afrundet til hele timer.

og det at have valgt studie pga. faglig interesse. Omvendt er der en negativ sammenhæng mellem at have prioriteret indkomst højest i studievalg og forberedelsestid (dog kun borderline signifikant, $p=0.0581$). Dette indikerer, at faglig interesse som motivation for studievalg er en driver for motivation til at bruge tid på studiet.

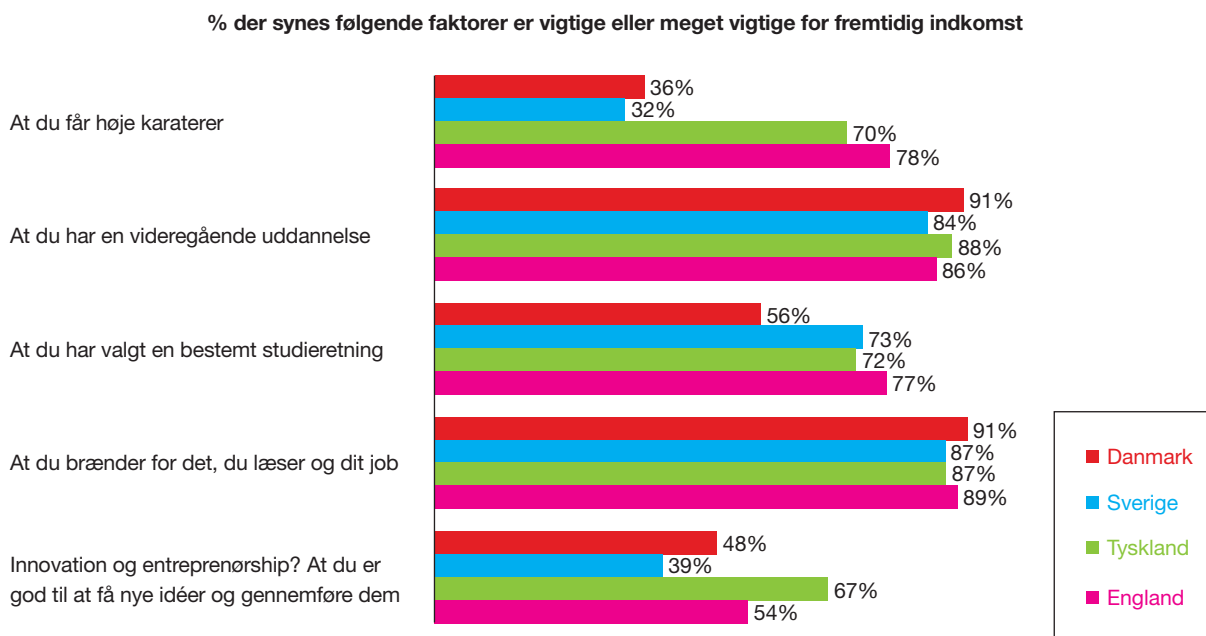
Desuden viser regressionerne, at mænd generelt bruger mindre tid på forberedelse end kvinder, og at studerende på kandidatdelen generelt bruger mere forberedelsestid end studerende på første del.

De detaljerede resultater er præsenteret i bilag (kapitel 5.2) i Tabel 14, Tabel 15 og Tabel 16.

4.2.2 Hvad tror de studerende er vigtigst for fremtidig indsats?

Figur 6 illustrerer, hvad de studerende oplever som vigtige faktorer for fremtidig indkomst. For mange af faktorerne – såsom ”At du har en videregående uddannelse” og ”At du brænder for det, du læser og dit job” svarer respondenterne forholdsvis ens i de forskellige lande. Dog mener englændere og tyskere i højere grad, at karakterer er vigtige for fremtidig indkomst end danskere og svenskere.

Figur 6: Oplevede vigtige faktorer for fremtidig indkomst

4.2.3 Sabbatår

Danskere er længere tid om at komme i gang med deres studier (de såkaldte sabbatår). I gennemsnit holder de danske studerende 2 års sabbat, før de starter på en videregående uddannelse², og danske bachelorstuderende er ældre end de bachelorstuderende i Sverige, Tyskland og England.

Tabel 3: Gennemsnitlig alder for bachelorstuderende

Land	Alder
DK	25,9
SE	25,0
GE	23,2
UK	24,0

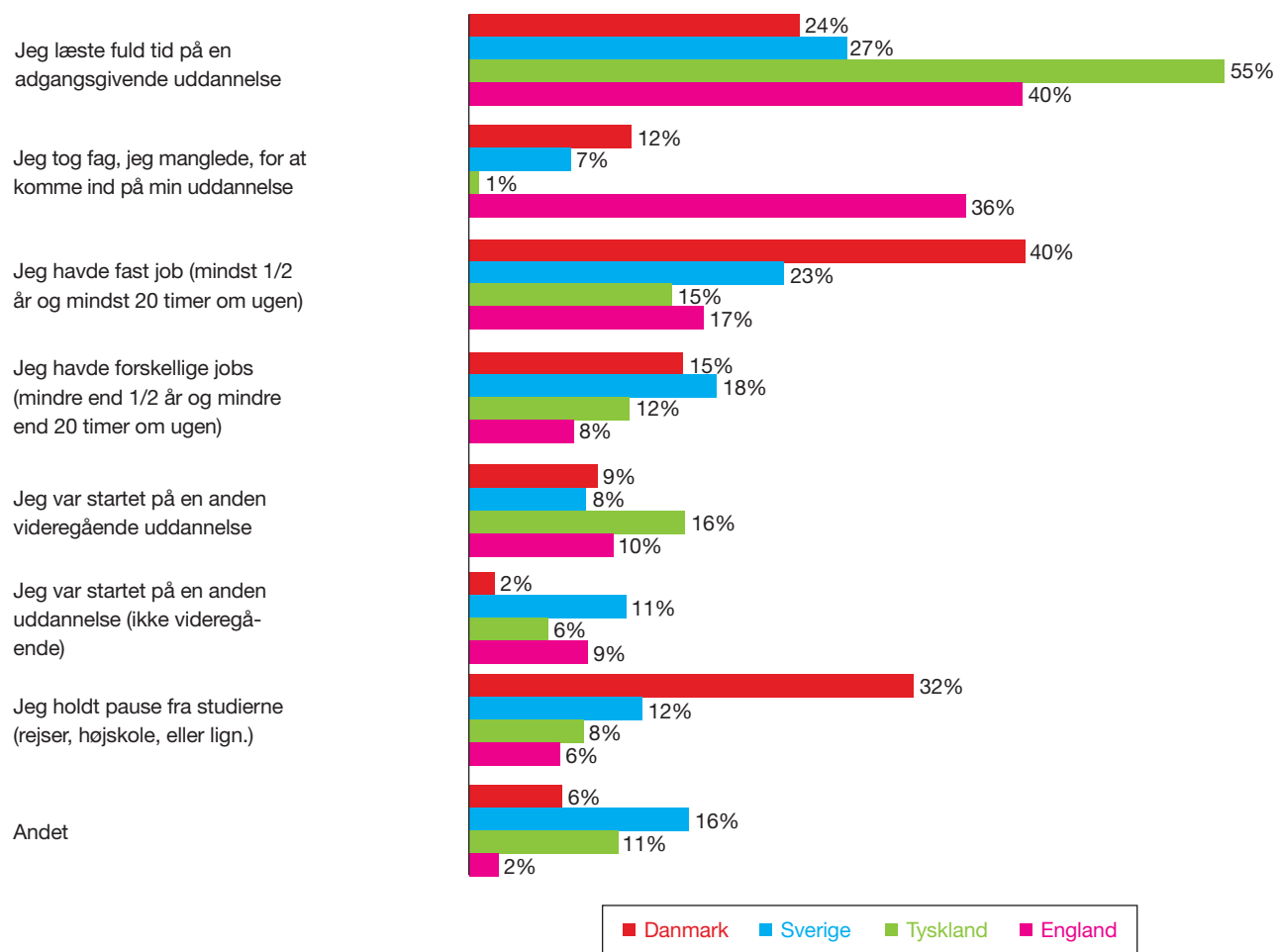
Kilde: Eurostudent (<http://www.eurostudent.eu/> ->Database)

²Kilde: Eurostudent (<http://www.eurostudent.eu/>). Der findes kun data omkring sabbatperioden for Danmark og Tyskland. I Tyskland holder de studerende i gennemsnit sabbat i et år og to måneder.

Figur 7 viser, hvad de studerende lavede i året op til, at de startede på universitetet. Danskerne har klar rekord i andel, der holdt pause fra studierne med rejser, højskole eller lignende. En stor andel af danskerne har også brugt tid på at arbejde fuld tid.

Det er tyske og engelske studerende, der i højest grad er gået direkte fra at læse fuld til på en adgangsgivende uddannelse.

Figur 7: Hvad lavede du i løbet af året op til, du startede på første del af din nuværende uddannelse?

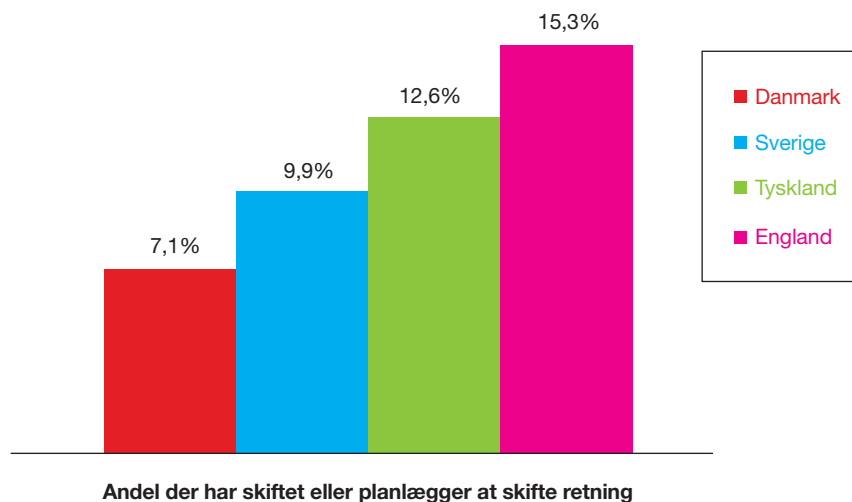

4.3 Skift mellem studieretninger

Der er samlet set kun 129 respondenter, der har skiftet eller planlægger at skifte studieretning mellem 1. og 2. del (kandidat). Der er dermed for få respondenter til meningsfuldt at opdele disse både i før-efter retning og land. Man kan dog se nogle tendenser, når man analyserer samlet på retning og land. De nedenstående figurer viser andele af de studerende, som enten er på kandidatuddannelse eller planlægger at læse videre på kandidatniveau, der har eller planlægger at skifte studieretning mellem bachelor- og kandidatniveau (dvs. fx fra en humanistisk og kunstnerisk uddannelse til en teknisk uddannelse).

Det ses, at det er mere almindeligt at skifte i de andre lande sammenlignet med Danmark – især i England. Denne sammenhæng bakkes op af resultaterne af en regressionsanalyse, der simultant kontrollerer for en række baggrundsvariable, herunder køn, alder og studieretning. Her viser resultaterne, at der er signifikant større sandsynlighed for at observere studieretningsskift i England og Tyskland end i Danmark (bilag afsnit 5.2.3, tabel Tabel 17).

Figur 8: Andel, der har skiftet eller planlægger at skifte retning mellem første og anden del (kandidat) – fordelt på land

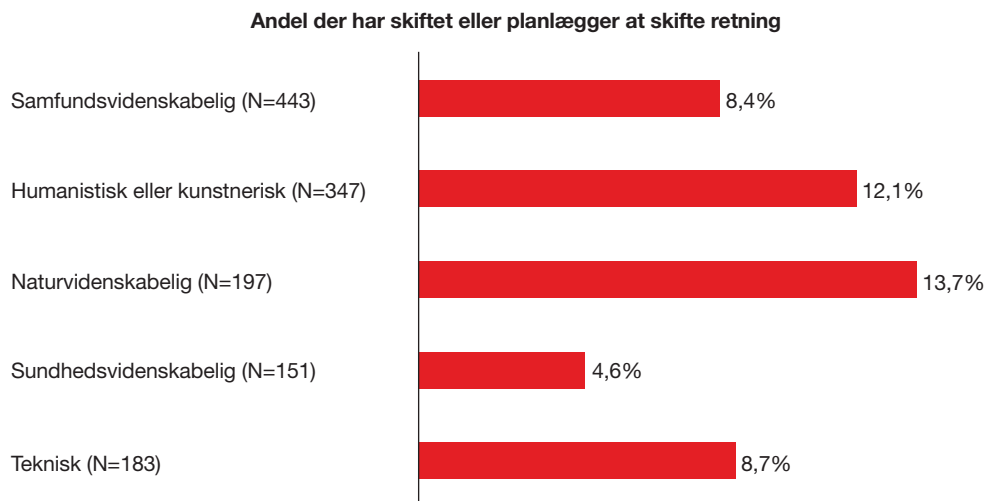

Note: Figuren viser andelen, der har skiftet eller planlægger at skifte fra en type uddannelse til en anden mellem bachelor- og kandidatdelen blandt de respondenter, der enten læser eller planlægger at læse på kandidatniveau (N=1321). Vi spurgte de studerende til deres nuværende studieretning (samfundsvidenskabelig, humanistisk og kunstnerisk, naturvidenskabelig, sundhedsvidenskabelig eller teknisk (fx ingeniør)) samt deres tidligere studieretning (hvis kandidatstuderende) eller deres planlagte studieretning (hvis studerende på første del, der planlægger at læse videre).

Figur 9 viser samlet for landene en tendens til, at det i højest grad er dem, der læser humanistiske eller naturvidenskabelige uddannelser, der har skiftet eller planlægger et skift til en anden studieretning. I regressionsanalysen af studie-skift, hvor der bl.a. kontrolleres for land, er disse

to førstedels uddannelser signifikant forskellige fra samfundsvidenskab på et 10% niveau (hhv. $p\text{-værdi}=0.052$ for humaniora og $p\text{-værdi}=0.093$ for naturvidenskabelig) (bilag afsnit 5.2.3, tabel Tabel 17).

Figur 9: *Andel der har skiftet eller planlægger at skifte retning mellem første og anden del (kandidat) - fordelt på studieretning på første del*

→ 5. BILAG

5.1 Beskrivende statistik

Antal respondenter, kønsfordeling og fordeling på uddannelsestrin for hvert land, fremgår af figurer og tabeller nedenfor.

For hvert land er der indsamlet mindst 400 besvarelser (før validitetstjek).

Tabel 4: Antal valide respondenter opdelt på land

N	Samlet	Danmark	England	Tyskland	Sverige
Total	1.790	707	329	373	381

For at undgå forskelle i resultaterne som følge af forskelle i kønsfordelingen, blev spørgeskemaerne sendt ud med henblik på at nå en fordeling af

respondenterne på 25% mænd og 75% kvinder, som ca. svarer til fordelingen i pilotundersøgelsen i Danmark.

Tabel 5: Kønsfordeling opdelt på land (alle respondenter)

	Samlet	Danmark	Sverige	Tyskland	England
Mænd	25%	22%	27%	26%	25%
Kvinder	75%	78%	73%	74%	75%

Bemærk at fordelingen i denne undersøgelse afviger fra fordelingen i Eurostudent, jf. tabel 6

Tabel 6: Eurostudent stikprøve - kønsfordeling

	Danmark	Sverige	Tyskland	England
Mænd	39%	38%	55%	44%
Kvinder	61%	62%	46%	56%

Kilde: Eurostudent (<http://www.eurostudent.eu/> ->Database)

England er det land, hvor den største andel af respondenterne var født i et andet land, end det han/hun studerede i.

Tabel 7: Fødested opdelt på land (alle respondenter)

	Samlet	Danmark	Sverige	Tyskland	England
Født i landet	91%	95%	95%	90%	81%
Født i udlandet	9%	5%	5%	10%	19%

En relativt høj andel af respondenterne i Danmark gik på anden del af deres uddannelse.

Tabel 8: Respondenternes uddannelsestrin opdelt på land (alle respondenter)

	Samlet	Danmark	Sverige	Tyskland	England
Første del (Bachelor eller lignende)	67%	59%	68%	71%	77%
Anden del (Kandidat eller lignende)	25%	40%	14%	16%	17%
Ikke opdelt uddannelse	7%	0%	15%	11%	5%
Andet	1%	0%	3%	2%	1%

Note: "Ikke opdelt uddannelse" dækker over uddannelser på mindst 3 år.

I Tabel 9 ses den tilsvarende fordeling i Eurostudent undersøgelsens stikprøve. Det ses, at der i vores undersøgelse er en højere andel studerende på første del for Sverige og Tyskland – dog

er der i Eurostudent undersøgelsen samtidig en høj ubestemt "Andet" andel for disse lande. For Danmark og England er fordelingen relativt tæt på den i vores undersøgelse.

Tabel 9: Eurostudent stikprøve - fordeling på uddannelsestrin

	Danmark	Sverige	Tyskland	England
BA	65%	32%	43%	81%
Kandidat	34%	14%	5%	12%
Andet	0%	54%	52%	7%

Kilde: Eurostudent (<http://www.eurostudent.eu/> ->Database)

Gennemsnitsalderen for bachelorstuderende i Eurostudent undersøgelsen (Tabel 3) er højere end den samlede gennemsnitsalder i vores un-

dersøgelse (Tabel 10). Dette skyldes formentlig vores frasortering af studerende over 30 år i vores målgruppekriterie.

Tabel 10: Respondenternes gennemsnitsalder opdelt på land (alle respondenter)

Danmark	Sverige	Tyskland	England
23,5	20,8	22,9	22,0

Relativt få respondenter læser på en teknisk uddannelse i Danmark. I Sverige er der kun ca. halvt

så mange, der har en humanistisk eller kunstnerisk uddannelse som i de øvrige lande.

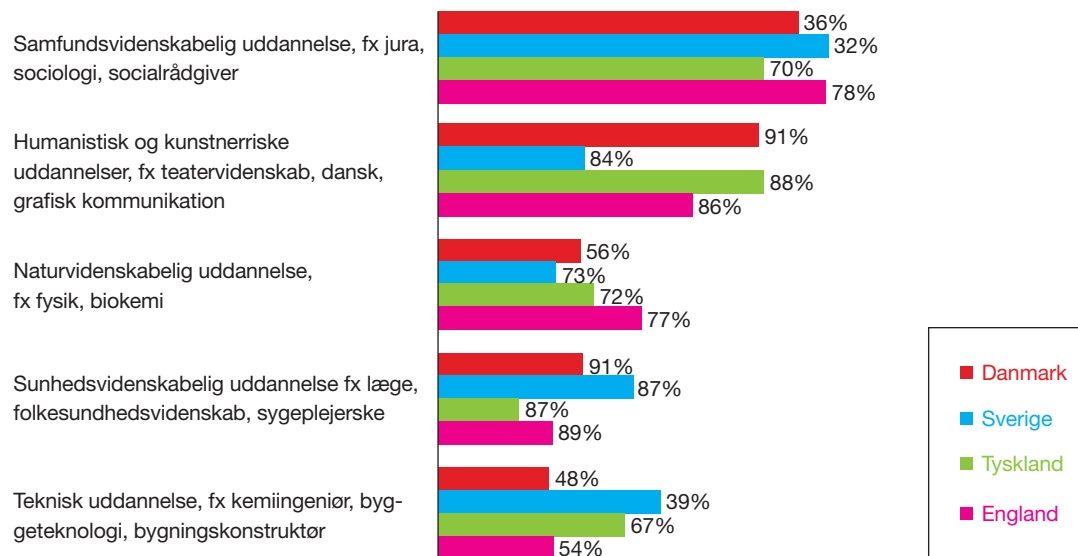
Tabel 11: Studieretning opdelt på land (alle respondenter)

	Samlet	Danmark	Sverige	Tyskland	England
Samfundsvidenskabelig uddannelse, fx jura, sociologi, socialrådgiver	34%	34%	36%	30%	36%
Humanistisk og kunstneriske uddannelser, fx teatervidenskab, dansk, grafisk kommunikation	25%	30%	14%	30%	24%
Naturvidenskabelig uddannelse, fx fysik, biokemi	14%	13%	11%	14%	19%
Sundhedsvidenskabelig uddannelse, fx læge, folkesundhedsvidenskab, sygeplejerske	13%	13%	18%	8%	11%
Teknisk uddannelse, fx kemiingeniør, byggeteknologi, bygningsskonstruktør	14%	10%	21%	17%	11%

Nedenfor er data fra tabel 11 præsenteret i en figur.

Figur 10: Studieretning opdelt på land (alle respondenter)

5.2 Resultater af regressioner

Nedenfor præsenteres resultaterne af regressio-
nerne, der er refereret i de forskellige afsnit.

Resultaterne er præsenteret i forhold til en person
med følgende baggrundsvariable: kvinde, BA-stu-
derende, dansk, ikke-international (dvs. født i

samme land, som hun studerer i), forældre uden
videregående uddannelse, læser på en samfunds-
videnskabelig uddannelse.

Nedenfor er en beskrivelse af de baggrundsvaria-
ble, der indgår i regressionerne.

Parameter	Beskrivelse
alder	Respondentens alder
mand	Dummy for om respondenten er en mand
udd_kand	Dummy for om respondenten er kandidatstuderende
udd_andet	Dummy for om respondenten læser på en ikke-opdelt uddannelse
international	Dummy for om respondenten er født i samme land, som han/hun studerer i
UK	Landedummy
DE	Landedummy
SE	Landedummy
foraelder_vidudd	Dummy for om mindst én af forældrene har en videregående uddannelse
udd_hum	Dummy for om respondenten går på en humanistisk eller kunstnerisk uddannelse
udd_nat	Dummy for om respondenten går på en naturvidenskabelig uddannelse
udd_sund	Dummy for om respondenten går på en sundhedsvidenskabelig uddannelse
udd_tek	Dummy for om respondenten går på en teknisk uddannelse

5.2.1 Motivation for studievalg

Tabel 12 viser resultaterne af regressionen, som viser, hvad der kendetegner personer som primært var motiveret af muligheden for en høj indkomst, da de valgte uddannelse. Regressionerne er logistiske regressioner af de binære udfald, om man har valgt en faktor (fx høj indkomst) som 1. prioritet for valg af studieretning eller ej.

Analyserne viser, at studerende fra andre lande i højere grad er mere motiverede af muligheden for en høj indkomst, end danskerne. Også når man tager højde for forskelle i uddannelsesvalg, køn m.m. Analyserne viser også, at mænd generelt er mere motiverede af muligheden for en høj indkomst, og at studerende på humanistiske og kunstneriske uddannelse generelt er mindre motiverede af muligheden for en høj indkomst.

Tabel 12: Mulighed for høj indkomst som primær motivationsfaktor for studievalg. Maximum Likelihood Estimator

Parameter	DF	Estimate	Standard error	Wald Chi-Square	Pr > ChiSq
Intercept	1	-3,1473	0,8295	14,3951	0,0001
alder	1	-0,0421	0,0345	1,4877	0,2226
mand	1	1,0275	0,1707	36,2547	<,0001
udd_kand	1	0,1839	0,2252	0,6665	0,4143
udd_andet	1	0,533	0,2565	4,316	0,0378
international	1	0,0263	0,2418	0,0118	0,9135
UK	1	2,8722	0,3068	87,6177	<,0001
DE	1	2,2632	0,3049	55,0979	<,0001
SE	1	1,2136	0,3348	13,142	0,0003
foraelder_vidudd	1	-0,0948	0,1624	0,3405	0,5595
udd_hum	1	-0,7735	0,2356	10,775	0,001
udd_nat	1	-0,1454	0,2331	0,3889	0,5329
udd_sund	1	-0,4349	0,2976	2,1355	0,1439
udd_tek	1	-0,0598	0,2332	0,0658	0,7976
krav_bet_styrervalg*	1	0,778	0,1736	20,0817	<,0001

Note: Estimator markeret med fed er statistisk signifikante på et 5% niveau. *krav_bet_styrervalg er en dummy variabel. Den antager værdien 1, hvis respondenter er enig eller meget enig i, at han/hun ville have valgt en anden uddannelse såfremt, der var fri og gratis adgang til alle studier.

Tabel 13 viser resultaterne af regressionen, som viser, hvad der kendetegner personer som primært var motiverede af faglig interesse, da de valgte uddannelse.

Analyserne viser, at især studerende fra Tyskland og England i mindre grad er motiverede af deres faglige interesse end danskerne, mens forskellen mellem danskere og svenskere ikke er signifikant, når man tager højde forskelle i uddannelsesvalg,

køn m.m. Forskellen mellem englændere og danskere er borderline signifikant. Analyserne viser også, at mænd og internationalt studerende generelt er mindre motiverede af deres faglige interesse. Endelig er studerende fra humanistiske, kunstneriske, naturvidenskabelige og sundhedsvidenskabelige uddannelser generelt mere motiverede af faglig interesse end studerende fra tekniske og samfundsvidenskabelige uddannelser (basegruppen).

Tabel 13: Faglig interesse som primær motivationsfaktor for studievalg. Maximum Likelihood Estimer.

Parameter	DF	Estimate	Standard error	Wald Chi-Square	Pr > ChiSq
Intercept	1	-0,9147	0,5309	2,9683	0,0849
alder	1	0,027	0,0229	1,3816	0,2398
mand	1	-0,4797	0,122	15,4491	<,0001
udd_kand	1	-0,0195	0,1315	0,0221	0,8819
udd_andet	1	-0,085	0,1914	0,197	0,6571
international	1	-0,295	0,1838	2,574	0,1086
UK	1	-0,2935	0,1529	3,6859	0,0549
DE	1	-0,4631	0,1418	10,6678	0,0011
SE	1	-0,019	0,1406	0,0183	0,8925
foraelder_vidudd	1	0,0703	0,1003	0,4911	0,4834
udd_hum	1	0,4005	0,1292	9,6127	0,0019
udd_nat	1	0,3704	0,1555	5,6695	0,0173
udd_sund	1	0,3981	0,1604	6,1603	0,0131
udd_tek	1	-0,1409	0,1661	0,7189	0,3965

Note: Estimeret markeret med fed er statistisk signifikante på et 5% niveau.

5.2.2 Flid

Vi har anvendt en standard lineær regression til at undersøge, hvordan forskellige faktorer er relateret til timeforbrug på forberedelse. Dvs. den afhængige variabel er antal timer (kontinuert) brugt på forberedelse og skriftlige opgaver.

Tabel 14, Tabel 15 og Tabel 16 viser regressionsresultaterne beskrevet i hovedteksten.

Alder er signifikant positivt korreleret med forberedelsestid, selv når man kontrollerer for uddan-

nelsestrin. Dvs. der synes at være en tendens til, at ældre studerende alt andet lige bruger mere forberedelsestid. Dog skal man være varsom med at konkludere for skarpt på estimerernes relative størrelse, idet alder og uddannelsestrin især i nogle lande (primært England) kan forventes at være meget korreleret, hvilket kan give problemer i præcisionen af estimerne på de to variable (multikollinearitetsproblem).

Tabel 14: Regression af svar på "Hvor meget tid bruger de studerende på forberedelsestid?"

Variable	DF	Parameter estimates	Standard error	t Value	Pr > t
Intercept	1	9,6911	2,80145	3,46	0,0006
alder	1	0,39869	0,11879	3,36	0,0008
mand	1	-1,6238	0,61455	-2,64	0,0083
udd_kand	1	1,76522	0,68896	2,56	0,0105
udd_andet	1	-0,08172	0,98448	-0,08	0,9339
international	1	0,59286	0,91828	0,65	0,5186
UK	1	-5,53476	0,79266	-6,98	<,0001
DE	1	-4,60222	0,74112	-6,21	<,0001
SE	1	-3,49953	0,74278	-4,71	<,0001
foraelder_vidudd	1	-0,23912	0,52116	-0,46	0,6464
udd_hum	1	-1,13336	0,67756	-1,67	0,0946
udd_nat	1	-0,46937	0,82276	-0,57	0,5684
udd_sund	1	-0,25948	0,87279	-0,3	0,7663
udd_tek	1	1,02048	0,84958	1,2	0,2298
Undervisning - Antal timer per uge	1	-0,07486	0,02887	-2,59	0,0096

Note: Estimeret markeret med fed er statistisk signifikante på et 5% niveau.

Tabel 15: Regression af svar på "Hvor meget tid bruger de studerende på forberedelsestid?" – med variabel for, om indkomst var primær motivation for studievalg.

Variable	DF	Parameter estimate	Standard error	t Value	Pr > t
Intercept	1	9,80142	2,80001	3,5	0,0005
alder	1	0,39462	0,11872	3,32	0,0009
mand	1	-1,44753	0,6211	-2,33	0,0199
udd_kand	1	1,79473	0,68863	2,61	0,0092
udd_andet	1	0,00749	0,98489	0,01	0,9939
international	1	0,62081	0,91773	0,68	0,4988
UK	1	-5,11685	0,82217	-6,22	<,0001
DE	1	-4,3592	0,75158	-5,8	<,0001
SE	1	-3,43265	0,74307	-4,62	<,0001
foraelder_vidudd	1	-0,24735	0,52079	-0,47	0,6349
udd_hum	1	-1,22272	0,6787	-1,8	0,0718
udd_nat	1	-0,4869	0,82221	-0,59	0,5538
udd_sund	1	-0,3203	0,87274	-0,37	0,7137
udd_tek	1	1,0089	0,84898	1,19	0,2348
Undervisning - Antal timer per uge	1	-0,07413	0,02885	-2,57	0,0103
prio1_indk	1	-1,59888	0,84319	-1,9	0,0581

Note: Estimeret markeret med fed er statistisk signifikante på et 5% niveau.

Tabel 16: Regression af svar på "Hvor meget tid bruger de studerende på forberedelsestid?" – med variabel for, om faginteresse var primær motivation for studievalg.

Variable	DF	Parameter estimate	Standard error	t Value	Pr > t
Intercept	1	9,23769	2,80191	3,3	0,001
alder	1	0,39087	0,11862	3,3	0,001
mand	1	-1,47022	0,61623	-2,39	0,0171
udd_kand	1	1,77782	0,68781	2,58	0,0098
udd_andet	1	-0,0565	0,98286	-0,06	0,9542
international	1	0,68165	0,91733	0,74	0,4575
UK	1	-5,43543	0,7922	-6,86	<,0001
DE	1	-4,46557	0,74165	-6,02	<,0001
SE	1	-3,48446	0,74154	-4,7	<,0001
foraelder_vidudd	1	-0,26089	0,52034	-0,5	0,6162
udd_hum	1	-1,26716	0,67829	-1,87	0,0619
udd_nat	1	-0,60223	0,82289	-0,73	0,4644
udd_sund	1	-0,41234	0,87321	-0,47	0,6368
udd_tek	1	1,04289	0,84818	1,23	0,219
Undervisning - Antal timer per uge	1	-0,07214	0,02884	-2,5	0,0125
prio1_faginteresse	1	1,40272	0,52859	2,65	0,008

Note: Estimeret markeret med fed er statistisk signifikante på et 5% niveau.

Vi har også udført ovenstående regressioner af forberedelsestimer separat for hvert land. Fortegnene på de fremhævede variable: alder, køn, undervisningstimer samt motivationsfaktorerne indkomst og faginteresse beholder generelt samme fortegn som i regressionerne ovenfor. De er dog ikke signifikante i alle landespecifikke regressioner. Her skal man dog have in mente, at antallet af

respondenter og dermed evnen til at finde signifikante sammenhænge reduceres væsentligt i de landespecifikke regressioner. Den eneste afvigelse i retningen af effekter er i det tyske sample – her ses ikke samme fortegn for undervisningstimer (signifikant positiv) og indkomst som motivationsfaktor (positiv, men ikke signifikant) som i de generelle regressioner vist ovenfor.

5.2.3 Skift mellem studieretninger

Vi har konstrueret en dummy-variabel for, om man planlægger et skift eller har skiftet studieretning blandt de 1321 respondenter, som enten er på anden del (kandidatniveau) eller planlægger at læse videre på anden del. Vi regressede denne dummyvariabel i en logistisk regression på en række baggrundsvariable herunder land og studieretning på første del af uddannelsen.

Et skift er signifikant ($p < 0.05$) mere sandsynligt i England og Tyskland sammenlignet med Dan

mark. Et skift er mere sandsynligt blandt dem, der læser første del på humanistisk eller kunstnerisk retning eller på naturvidenskabelig retning sammenlignet med basegruppen er studerende der læste/læser på en samfundsvidenskabelig retning på første del. Disse sammenhænge er dog kun signifikante på et 10% signifikansniveau. Estimatet for humaniora er dog borderline signifikant på et 5% niveau ($p = 0,052$).

Tabel 17: Regression af skift mellem studieretninger (=1 hvis skift) på 1. og 2. del af uddannelse

Parameter	DF	Estimate	Standard error	Wald Chi-sq	Pr > ChiSq
Intercept	1	-3,9417	0,9148	18,5645	<,0001
alder	1	0,0475	0,0371	1,6392	0,2004
mand	1	0,3544	0,2133	2,7618	0,0965
UK	1	0,9404	0,2716	11,9885	0,0005
DE	1	0,6309	0,2528	6,2306	0,0126
SE	1	0,5118	0,2903	3,1067	0,078
foraelder_vidudd	1	-0,0257	0,1916	0,018	0,8933
udd1_hum	1	0,4725	0,2432	3,7762	0,052
udd1_nat	1	0,4598	0,2733	2,8299	0,0925
udd1_sund	1	-0,4701	0,4278	1,2077	0,2718
udd1_tek	1	-0,1066	0,3226	0,1091	0,7412

Note: Estimer markeret med fed er statistisk signifikante på et 5% niveau.

VÆKST GENNEM VIDEN

DEA er en politisk uafhængig tænketank, der arbejder for, at Danmark øger sin værdiskabelse og vækst samt tiltrækker internationale virksomheder gennem viden om uddannelse, forskning og innovation.

Tænketanken DEA kæmper grundlæggende for, at flere unge får en uddannelse, der efterspørges, at forskning bliver omsat til innovation i private og offentlige virksomheder, og at Danmark er et attraktivt land for videnbaserede virksomheder.

DEA vil nå sine mål gennem:

- Analyser og undersøgelser, der styrker DEAs dagsorden
- Involvering af virksomheder, uddannelsesinstitutioner og organisationer via partnerskaber og projekter
- Udfordring af vanetænkning og bidrag til løsning af samfundsudfordringer